

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2403

Vragen van het lid **Van Raan** (PvdD) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Nederlands pensioengeld betrokken bij illegale veehandel en ontbossing Amazone»* (ingezonden 2 april 2021).

Mededeling van Minister **Hoekstra** (Minister van Financiën) (ontvangen 20 april 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met de onderstaande artikelen waaruit blijkt dat Braziliaanse vleesverwerker JBS vee koopt uit de Amazone van illegale boerderijen, wat ondersteund wordt door de satellietbeelden van Global Forest Watch?

- «Nederlands pensioengeld betrokken bij illegale veehandel en ontbossing Amazone» van onderzoeksjournalistiek platform Pointer (KRO-NRCV)¹;
- «Deze satelliet ziet hoe boeren het Amazonegebied weghappen»?²

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat ambtenarenpensioenfonds ABP het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen (IMVB-convenant) heeft getekend en dus geïnteresseerd is aan duurzaam beleggen?³

Vraag 3

Hoe passen de investeringen van ABP, die leiden tot ontbossing, bij de geïntensiverde inzet van de overheid voor internationaal bosherstel?⁴

¹ <https://kro-ncrv.nl/nederlands-pensioengeld-betrokken-bij-illegale-veehandelen-ontbossing-amazone>

² Trouw van 31 maart; <https://www.trouw.nl/buitenland/deze-satelliet-ziet-hoe-boeren-het-amazonegebied-weghappen-bfcd1b0/>

³ <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/pensioenfondsen/pensioenfondsen>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/09/kamerbrief-inzake-internationale-inzet-bosbehoud-en-bosherstel>

Vraag 4

Erkent u, met hoogleraar tropische bosecologie Pieter Zuidema van de Wageningen Universiteit, dat veeteelt de grootste veroorzaker van ontbossing in Brazilië is?⁵ Zo nee, hoe omschrijft u de rol van veeteelt in ontbossing in Brazilië?

Vraag 5

Op welke manier is het logisch dat een pensioenfonds dat duurzaam wil beleggen hierin investeert?

Vraag 6

Is het label «duurzaam krachtens het IMVB-convenant» in overeenstemming met het feit dat ABP weet dat de keten in kwestie niet inzichtelijk is, dat het track record van JBS niet goed is, en dat onderzocht is dat JBS samen met Marfig en Minerva het meest betrokken is bij de ontbossing en illegale houtkap t.b.v. sojaplantages en illegale veehouderij?⁶ Op welke manier?

Vraag 7

Bent u bekend met het feit dat veel investeerders JBS al hebben uitgesloten, omdat het bedrijf onvoldoende is gecommitteerd aan verduurzaming,⁷ waaronder de Nederlandse pensioenfonds PMT en PME?⁸

Vraag 8

Welke verantwoordelijkheid heeft pensioenfonds ABP precies in voorliggende casus volgens u, gezien de controversiële track record van de Braziliaanse vleesverwerker JBS die algemeen bekend is?

Vraag 9

Bent u van mening dat het onverantwoordelijk is als bedrijven in de vleessector in Brazilië samenwerken met leveranciers, terwijl ze weten dat ze niet kunnen achterhalen of die legaal of illegaal opereren? Waarom wel of niet?

Vraag 10

Bent u bekend met de oproep van een groep hoogleraren en wetenschappers van o.a. de Wageningen Universiteit aan hun pensioenfonds, het APB, om niet langer te investeren in grote vleesbedrijven als JBS?⁹

Vraag 11

Bent u het met de specialisten van de Wageningen Universiteit eens dat de financiële sector een sleutelrol heeft in de ombuiging naar duurzaamheid? Waarom wel of niet?

Vraag 12

Bent u van mening dat financiële instellingen positieve invloed kunnen uitoefenen op bedrijven zoals JBS door de voorwaarde te stellen dat alle transacties navolgbaar worden vastlegt in blockchain? Waarom wel of niet? Bent u bereid om financiële instellingen hiertoe aan te sporen, als onderdeel van uw inspanningen op het gebied van transparantie in de financiële sector? Op welke manier? Waarom wel of niet?

Vraag 13

Op welke manier vindt u het te rechtvaardigen dat pensioenfonds ABP ermee akkoord gaat dat JBS pas in 2025 d.m.v. blockchain inzicht kan geven in de keten, terwijl hoogleraar tropische bosecologie Pieter Zuidema van de Wageningen Universiteit duidelijk maakt dat 2025 erg laat is gezien de

⁵ <https://pointer.kro-ncrv.nl/hoe-nederlands-pensioengeld-betrokken-is-bij-illegale-veehandel-en-ontbossing-amazone>

⁶ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/oproep-aan-wageningen-universiteit-om-foute-beleggingen-van-pensioenfonds-abp-aan-te-kaarten~b5117126/>

⁷ <https://www.theguardian.com/environment/2020/jul/28/investors-drop-brazil-meat-giant-jbs>

⁸ <https://pointer.kro-ncrv.nl/hoe-nederlands-pensioengeld-betrokken-is-bij-illegale-veehandel-en-ontbossing-amazone>

⁹ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/oproep-aan-wageningen-universiteit-om-foute-beleggingen-van-pensioenfonds-abp-aan-te-kaarten~b5117126/>

zorgelijke staat van de afnemende biodiversiteit daar, gezien het feit dat het behoud van de Amazone van belang is voor de strijd tegen klimaatverandering,¹⁰ en gezien het feit dat ABP zich net als andere pensioenfondsen ook simpelweg uit JBS kan terugtrekken als investeerder?

Vraag 14

Bent u het ermee eens dat er grenzen zouden moeten zijn aan de termijnen die financiële instellingen mogen geven aan bedrijven om verbetering te laten zien? Onder welke voorwaarden zou dit kunnen?

Vraag 15

Kunt u bevestigen dat de financiële sector vijftig jaar geleden al werd aangemoedigd te verduurzamen door het rapport «De grenzen aan de groei» van de Club van Rome? En dat we sindsdien OESO-richtlijnen, UN Guiding Principles, een Europese taxonomie, sectorconvenanten, klimaatcommitments, biodiversiteitsstrategieën, geïntensiveerd ontbossingsbeleid, etc. hebben? Herinnert u zich de vele sets Kamervragen die de Partij voor de Dieren heeft gesteld naar aanleiding van de onophoudelijke roofofbouw op onze planeet, die nog steeds mogelijk gemaakt wordt door de Nederlandse financiële sector?¹¹

Vraag 16

Hoe kan het volgens u dat het, na vijftig jaar proberen, nog steeds niet is gelukt om dergelijke activiteiten met rampzalige gevolgen te voorkomen?

Vraag 17

Kan dit te maken hebben met de vrijblijvendheid van alle richtlijnen, akkoorden, afspraken en commitments?

Vraag 18

Is dit al goed onderzocht? Zo ja, door wie? Zo nee, bent u het ermee eens dat dit een logische vervolgstap zou zijn in aanvulling op andere onderzoeken en inspanningen op het gebied van MVO en maatschappelijk verantwoord beleggen? Onder welke voorwaarden zou u hiertoe bereid zijn?

Vraag 19

Welke mogelijkheden heeft de overheid om het moeilijker te maken voor bepaalde bedrijven om financiering te krijgen dan nu het geval is, aangezien keer op keer blijkt dat bepaalde bedrijven toch door de screening van pensioenfondsen heen glippen? Vormt het feit dat dit gevolgen heeft voor het algemeen belang voor u aanleiding om te reflecteren op uw rolopvatting? Waarom wel of niet?

Vraag 20

Op welke manier vindt u het moreel te rechtvaardigen dat pensioenfondsen de ontbossing van de Amazone blijven financieren, terwijl ambtenaren die zich dagelijks voor hun werk inzetten voor een duurzamere wereld,¹² en onderzoekers die de gevolgen van ontbossing onderzoeken¹³ duidelijk hebben aangegeven dat ze dit niet willen, maar ook niet de keuze hebben om zich bij een ander pensioenfonds aan te sluiten?

Vraag 21

Hoe zou de invloed van personeel en de vakbond op het beleggingsbeleid van pensioenfondsen kunnen worden uitgebreid?

¹⁰ <https://pointer.kro-ncrv.nl/hoe-nederlands-pensioengeld-betrokken-is-bij-illegale-veehandel-en-ontbossing-amazone>

¹¹ Aanhangel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nrs. 1651, 1397 en 1854

¹² <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/abp-moet-nu-stoppen-met-fossiele-beleggingen.15216517.lynkx>

¹³ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/oproep-aan-wageningen-universiteit-om-foute-beleggingen-van-pensioenfonds-abp-aan-te-kaarten~b5117126/>

Vraag 22

Erkent u dat het kan zijn dat pensioenfondsen de grootschalige vernietiging van ecosystemen (ecocide) mogelijk maken, als zij ondanks afspraken blijven investeren in bedrijven die activiteiten uitvoeren die ecocide tot gevolg hebben? Zo nee, waarom niet?

Vraag 23

Vindt u dat er genoeg gedaan wordt om ecocide te voorkomen?

Mededeling

Hierbij bericht ik u dat ik de door het lid Van Raan gestelde schriftelijke vragen over het bericht «Nederlands pensioengeld betrokken bij illegale veehandel en ontbossing Amazone» (ingezonden op 2 april, met kenmerk 2021Z05320) niet binnen de door u gestelde termijn kan beantwoorden, omdat voor de beantwoording nadere afstemming vereist is. Ik streef ernaar de vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.